

677

Pamiętnik Jubileuszowy

Pięćdziesięciolecie
Związku Narodowego Polskiego
w Ameryce Północnej

ORAZ
PAMIĘTNIK JUBILEUSZOWY
DWUDZIESIETO-PIĘCIO-LECIA GRUPY 677
ZWIĄZKU NAR. POLSKIEGO
W CENTRAL FALLS, R. I.
Założonej 4 Lipca 1904

---

*Niniejszy Pamiętnik opracował
Jan Gromada, 1930 roku*

Drukiem Dziennika Związkowego-Zgody
1406-1408 W. Division St., Chicago, Ill.

DŁUGOLETNI ZWIĄZKOWIEC

Karol A. Romenski

**Polski
Pogrzebowy i
Balsamator**

MASZYNY DO WYNAJĘCIA NA WESELA, CHRZCINY I INNE
OKAZJE

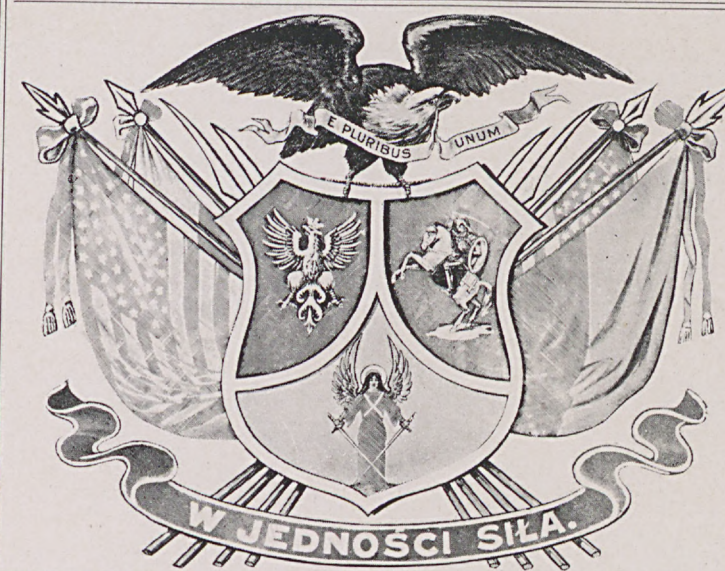

470 High Street — Central Falls, R. I.
TEL. PAWT. 3833

10 Bowdoin Street — Providence, R. I.
TEL. WEST 0632-J

Cor. Harris Avenue and Kindergarten Street
Woonsocket, R. I.
TEL. WOONSOCKET 3507-R

*Życzenia Pomysłnego Rozwoju
Grupie 677 Z. N. P.*

Witajcie Nam Mili

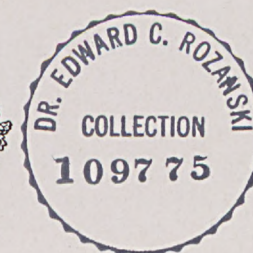

w dniu

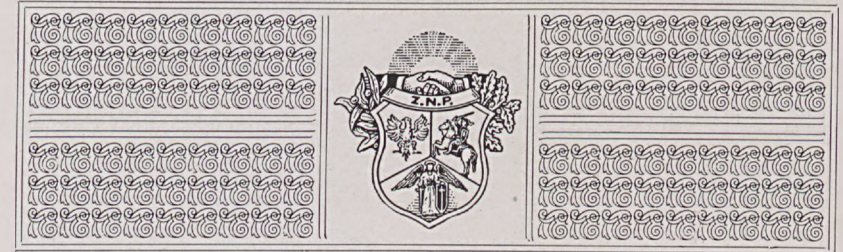
JUBILEUSZOWYM

11-go Maja, 1930 roku

NASZEJ GRUPY 677 Z. N. P.

W CENTRAL FALLS, R. I.

SŁOWO WSTĘPNE

Niniejszy Pamiętnik jest wydany na 25-cio letni Jubileusz Grupy 677-ej Związku Narodowego Polskiego nie w tym celu, aby zrobić na tem jakiś interes, jak to niektórzy sądzą, lecz przeciwnie, Grupa 677 Z. N. P. wydała Pamiętnik w tym celu, aby przypomnieć chwile pierwszej jej pracy oraz przeszłości jej.

Pomimo małej garstki Polonji w Central Falls, zorganizowała się Grupa 677 i jako Towarzystwo Rycerzy Polskich została założona z 12-tu członków, a tymi byli: założyciel Jan Gromada z żoną; Szwarga z żoną; Gontkiewicz z żoną; Bober; Burek; Masłoń; Ruszała i Kaczmarek.

Grupa miała też i wielu przeciwników. Wyzywano członków od najgorszych odstępów kościoła. Jedni powyjeżdżali, inni pomarli, niektórzy wystąpili. Zostało się zaledwie 4-ch członków. Lecz tym właśnie kilku członkom założycielom, pełnym energii, zawdzięczać należy że Grupa rozwinęła się do dzisiejszych rozmiarów, bo wierzyli w to, iż trudności wszystkie przezwyciężyć muszą. Zaczęło się polepszać i Grupa rosła w członków i majątek. Lecz duch niezgody nie spał. Zaczęły się niesnaski i rozmaite gadaniny, aż towarzystwo to opuściło grupę a połączyły się wszystkie lokalne towarzystwa w jedno. Została sama grupa bez żadnego zasobu, lecz za pracą energicznych członków dziś stoi grupa swobodnie, a to dlatego, iż należy do największej i najbogatszej na świecie polskiej organizacji. Jak w innym miejscu zobaczycie opisy, grupa ta należy do milionowego majątku Związkowego. — A ten Związek wypłaca nie tylko pośmiertne, lecz i za życia płaci, daje stypendjum dla uczniów, daje zapomogi, wspiera biednych nie tylko tu, lecz i w Polsce. Ma szkołę swoją wyższą, Dom Emigracyjny, więc pod temi skrzydłami Grupa ta dziś obchodzi swój Jubileusz.

Więc i ty, Drogi Rodaku, w tym roku jubileuszowym, przystąp do tej Organizacji, do tej Grupy! — Jeżeli kochasz swoją rodzinę, jeżeli chcesz im byt poprawić za życia i po śmierci; jeżeli chcesz być uczestnikiem do tych milionów, to napewno dziś się zapiszesz z całą twą rodziną w dniu tym pamiątkowym.

Dlaczego masz wspomagać obcych i drożej płacić. Składaj do swej kasy dla siebie w tej Grupie 677 w Central Falls, R. I., która jest częścią tego Związku Narodowego Polskiego. — A jak i Ty już będziesz należał, to serce Twoje będzie spokojne o los Twych najukochańszych. Powiesz głośno i z głową podniesioną:

Teraz niczego się nie obawiam, bo jestem Związkowcem!

J. G.

STACJA Z PALIWEM DLA AUTOMOBILI

MAMY NA SKŁADZIE RÓŻNEGO GATUNKU OLEJE I SMARY
RÓWNIEŻ ZIMNE NAPOJE

649 WASHINGTON ST.
SOUTH ATTLEBORO, MASS.

Antoni Januskiewicz, Właściciel

STATE LINE MOTOR SALES

USED CARS

BOUGHT and SOLD

SOUTH ATTLEBORO, MASS.
649 WASHINGTON ST.

Daniel Wilson, Prop.

FRANCISZKA GROMADA

JAN GROMADA

Urodził się w Polsce w Ulanowie nad Sanem, dnia 4-go Grudnia, 1870 roku. — Był w służbie wojskowej przy artylerji w Jarosławiu za panowania austriackiego. — Był w szkole wojskowej we Lwowie. — Przyjechał do Ameryki w Kwietniu 1894 roku. Objężdżał rozmaite miasta w Ameryce i Kanadzie. — Osiedlił się na stałe w mieście Central Falls, R. I., w którym było zaledwie dwie polskie rodziny. — Wybrał obywatelskie papiery pierwszy z Polaków w 1902 r. — Kupił pierwszy w tej miejscowości dom 1903 r. Założył grupę 677-mą w swym własnym domu z 12-tu członków 4-go Lipca 1904 r. Był także założycielem i innych towarzystw. — Był pierwszym przy zakładaniu kościoła rzymsko-katolickiego. — Był delegatem na Sejmie Z. N. P. w Milwaukee w r. 1909 i komisarzem na stan R. I. — Pracował z zaparciem się siebie dla Zw. Nar. Pol., zakładał inne grupy, jeździł po innych miejscowościach i zachęcał swą mową do Związku. — Pracował szczerze przy Komitecie Obrony Narodowej, dał lokal bezpłatny dla pracy rekrutacyjnej podczas wojny. Za swoją gorliwą pracę dla Zw. Nar. Pol. otrzymał w nagrodę wielki złoty medal w 1923 r. — Wyjechał do Ojczyzny w 1923 r., lecz powrócił, aby pomagać synowi, który ucześnie na uniwersytet w Pittsburghu. Jest czynnym członkiem Grupy 677-ej i pracuje gorliwie dla sprawy Związkowej pomimo swej starości i jeździ na zjazd do Gminy. — Oby więcej takich szermierzy, to wszyscy Polacy byłiby Związkowcami. żona jego Franciszka Gromada urodziła się w tej samej miejscowości, 15-go Września 1877. Ślub ich odbył się w Ulanowie nad Sanem. — Tu w Ameryce pracowała wspólnie z mężem na niwie narodowej, tak przy Komitecie Obrony Narodowej, jak i Armji Rekrutacyjnej. Szykowała wyprawę dla rekrutów do Francji, była też dzielną Związkowczynią przy Grupie 677-ej i jest nią do dziś, pomimo, że jest w Polsce w Krakowie już 8 lat — Tam kształci jeszcze dwóch synów w gimnazjum. Jeden jest już na ukończeniu, a drugi w połowie. Trzeciego odesłała mężowi do Ameryki po ukończeniu tamtych nauk do dalszych i wyższych szkół.

Takich nam potrzeba więcej Związkowców i Związkowczyń. — Weźmy przykład z nich. Uczmy swe dzieci w wyższych szkołach. — Wstępujcie do tej największej i najbogatszej naszej organizacji Związku Narodowego Polskiego, a będziemy mieli honor i zaszczyt przed obcym narodem i będziemy mieli chlubę nie tylko my rodzice, lecz i Matka nasza Polska.

Dalej więc wstępujcie do Związku Nar. Polskiego, kto jeszcze nie jest Związkowcem.

Długoletni Związkowiec

Egzaminowany Murarz Krajowy

Wykonuję wszelkie roboty pierwszej klasy, jak n. p. z cegły, cementu lub kamienia. — Znakomicie buduję nowe garaże, podmurówki domów, piwnice, chodniki i rozmaite roboty na zamówienia szybko, rzetelnie i po najniższych cenach.

MICHAŁ J. SZPIŁA Z SYNEM

840 High Street

TEL. 6773 W.

Valley Falls, R. I.

Swój do swego — więc popierajmy swego —
A przecież przez to nie uczynimy nic złego.

Sklep Wiktuałów Spożywczych

Mamy na składzie wielki wybór
mięsa w najlepszym gatunku.

—
ZAWSZE ŚWIEŻE I SMACZNE.

Przyjdźcie i przekonajcie się.

**SZCZEPAN
MAŁKOWSKI**

565 Cottage Street
Pawtucket, R. I.

Czy Ty wiesz o Sklepie

**UNITED CLOTHING
COMPANY**

Najlepsze miejsce w mieście do
ubrania siebie i całej rodziny.
DAJEMY NA DOGODNE SPŁATY
TYGODNIOWE

**UNITED CLOTHING
COMPANY**

127 Broad Street
Pawtucket, R. I.

ARGYLE HOUSE

Wynajmujemy Pokoje Mieszkalne z całym utrzymaniem
lub bez według umowy.

Również polecamy Szanownej Publiczności nasz Sklep
Wiktuałów Spożywczych.

— Mięso zawsze świeże pierwszej klasy. —

MICHAŁ STEC, Właściciel
191 Middle Street Tel. 1041 R.
Pawtucket, R. I.

Niech umarli w spokoju w grobie spoczywają,
A młodzież polska do Zw. Nar. Pol. po oświatę wstępuje.

Dostawca Mleka

*Dostarczam Mleko w każdej ilości i wogóle wszystkie
wyroby mleczne*

Mleko Pasteryzowane i Śmietana

JÓZEF FRYZET

22 Holland Avenue

Pawtucket, R. I.

*Czy potrzebujesz zaraz
Pieniędzy?*

MY CI POŻYCZYMY OD \$50 DO
\$5,000 DOLARÓW

Będziesz oddawać tygodniowo lub
miesięcznie.

— Przyjdź lub pisz —

THE MORRIS PLAN
CO. of R. I.

35 Exchange Street
Pawtucket, R. I.

Pawtucket Ice Co.

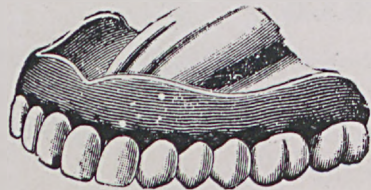
Wyrabiamy Lód za pomocą pomp
maszynowych

Telefon 643 Pawtucket, R.I.

Bądź uprzejmym dla żebraków, bo nie wiadomo, czy kiedy nie wypadnie
ci prosić ich o pożyczkę.

Tel. Pawt. 6862

Dr. J. L. SHATTUCK
Dentysta

FENNING BUILDING
ROOMS 201-202.

84 Broad Street
Pawtucket, R. I.

Godziny: Od 9-12; od 2-5:30
wieczór wtorek, czwartek i Sobota.

W Niedziele na zamówienie.

LEPSZE
Style

LEPSZA
Jakość

NIŻSZE
Ceny

— u —

PAWTUCKET
CLOTHING CO.

*Dla Mężczyzn, Kobiet i
Dzieci*

Powiedzcie tylko "CHARGE IT".

KOMITET JUBILEUSZOWY GR. 677 Z. N. P. W CENTRAL FALLS, R. I.
Siedzą od lewej strony ku prawej: Jan Gromada, Michał Spilla, Karol Romeński, Jan Wrona; — stoją od lewej ku
prawej: Stanisław Poniatowski, Eryk Buban, Tomasz Maziasz, Szczepan Małkowski.

Pierwsza Polska Piekarnia w Stanie R. I.

NEVER A NOUGH BAKING CO.

DWADZIEŚCIA PIĘĆ LAT W INTERESIE

Wypiekamy Chleb i rozmaite Ciasta Cukiernicze.

PRZYJMUJĘ ZAMÓWIENIA NA ROZMAITE PIECZYWO NA WESELA,
CHRZCINY I ROZMAITE ZABAWY

TOMASZ WALCZAK, Właściciel

444 Mill Street

Central Falls, R. I.

Pamiętajcie, że im bardziej miłość jest zapalna, tem większa jest pewność, że prędko się ona wypali.

Polski Fotografista

LOUIS WIRA
STUDIO

NAJLEPIEJ WYKONUJE FOTO-
GRAFJE I PORTRETY

Koloruje wodną i olejną farbą.

692 Broad Street
Central Falls R. I.

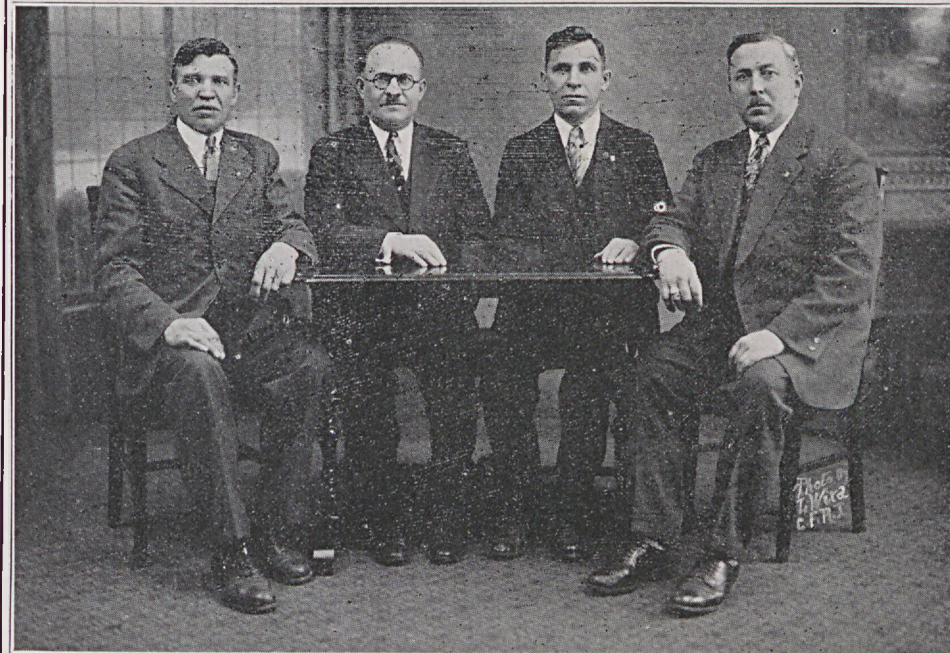
JOYCE BROS & CO.
Inc.

*Ubrania dla Mężczyzn,
Kobiet i Dzieci*

Otwórzcie Rachunek Tygodniowy
za małą wpłatą

7 North Union Street

JAS. H. LEONARD, Mgr.
TEL. 5767

ZARZĄD GRUPY 677 Z. N. P.

Od lewej ku prawej siedzą: Tomasz Maziasz, sekr. fin.; Karol Romeński, prezes; Jan Wrona, wice-prezes; Szczepan Małkowski, kasjer.

Ten Zarząd Grupy 677 Z. N. P. na rok 1930, który jest jubileuszowym, pracuje uczciwie i stara się usilnie o rozwój Związku Narodowego Polskiego i powiększenie swej Grupy, tak co do członków, jakoteż aby powiększyć jej finanse. Grupa ta zrobiła najlepszy wybór w tym roku jubileuszowym, obierając na urząd takich starych szermierzy i pracowników. Jak tak dalej będą pracować, to w tym roku Grupa się potroi, jak się do dziś okazuje, gdyż w każdym miesiącu po kilku nowych członków przybywa. — Ten Zarząd wziął sobie do serca słowo prezesa Z. N. P. p. J. Romaszkiwicza, aby w roku 50-letniego jubileuszu zebrać tę sumę 50 tysięcy przez niego naznaczoną.

Grupa jest założona 4-go Lipca 1904 roku u ob. Jana Gromady przy 367 High ul., w Central Falls, R. I. Istnieje już z górą 25 lat. Nie miała wiele korzyści, gdyż była złączona razem z Tow. Rycerze Polscy. Lecz teraz jest odosobniona. — Przed dwudziestu pięciu laty (przy założeniu) było tylko 12 członków — dziś liczy do 300 członków starszych i 72 Małoletnich, którzy są ubezpieczeni w Z. N. P. na sumę \$28,800.

Grupa liczy 100-procentowych rodzin 15-cie.

Starsi członkowie są ubezpieczeni w Z. N. P. na sumę \$150,000. Przez przeciąg 25 lat zostało już wypłacone pośmiertne \$15,200.00. Wsparć w rozmaitych nieszczęściach wypłaciła Grupa \$850.00. Złożono na różne cele dobre i narodowe \$350.00.

My, jako Zarząd Grupy 677 Z. N. P. wzywamy Was, Rodacy i Rodaczki, przystępujcie gromadnie do nas, do tego Z. N. P.

KONTRAKTOR BUDOWNICZY

PRACA PODJĘTA PRZEZEMNIE
jest wykonana uczciwie i rzetelnie.

*Przyjmuję zamówienia na nowe budynki — reperacje
i wogóle wszystkie roboty ciesielskie*

TEL. PAWT. 5505

JÓZEF PRENETA

195 Cross Street

Central Falls, R. I.

MARSZAŁEK POLSKI JÓZEF PIŁSUDSKI

Pomimo swego starszego wieku dzielnie się trzyma. Rozgłos jego idzie po całym świecie, tam gdzie polskie serca się znajdują. — Dzień 19-go Marca jest dniem święta w Polsce z miłości do swego wodza. On to jeden skruszył potęgę wrogów naszych. Dziś nietylko Polacy, lecz i inne narodowości wychwalają jego potęgę. — Czemu On taką siłą ogarnął serca wszystkich Polaków?

Cofnijmy się wstecz nie tak daleko. — Gdy wybuchła wojna światowa, walczył tam brat przeciw bratu Polakowi. Lała się krew i strumieniem płynęła. Padali śmiercią wszyscy, starzy i młodzi, z jękiem i westchnieniem, że już nigdy tej Polski wolnej nie zobaczą, za którą swe życie poświęcili. — Wtem na polach bitew, w największym odmiecie ukazały się szare mundury z orzelkiem na czapce. W pośrodku nich z twarzą olśnioną i oczami wpatrzonymi w wroga, stał wódz niestrudzony. — A cóż to za wojsko — pytano — gdyż jeszcze my nie widzieli armji Orła Białego. — Tak była to ta armja. Toż to Legjony Piłsudskiego, których sprowadził wódz pomścić krzywdy swych Sióstr i Braci.

Myśmy jeszcze nie zginęli, więc i Polska nie zginęła! — plunął w twarz zaborcom Piłsudski i prowadził swoje hufce w bój zacięty. — On jeden rzucił hasło mocne i stanowcze. — Za nim to szli młodzi i starsi z chorągwią z Orłem Białym.

Zaczął się zacięty bój. — Odbierano kawałkami ziemię ojczystą. — Mały szereg, lecz Armja Polska żyła i biła wroga, budząc leniwych i gnuśnych. — A między nimi uwijał się zbłocony i pokrwawiony wódz niestrudzenie i zachęcał do dalszej walki z wrogiem.

Zwyciężyła Polska. — Zwyciężył wódz Piłsudski. — Zasiadł w stolicy, w której niegdyś wróg rządził. — Ujął w swą dłoń żelazną ster i władzę. — Zewsząd biły nawały na Polskę, dopiero co powstałą do życia, lecz wódz stał twardo i walczył. — Nie znał kompromisów, bo to o ziemię polską chodziło. —

Przeszkadzano mu, rzucano głazy i kłody pod nogi. — Zazdrość, zawiść i partyjniactwo spotykał na każdym kroku, gdy chciał przywrócić Polsce dobrobyt, i otoczyć ją aureolą rycerstwa i bohaterstwa.

Wreszcie nadciągnęły pod stolicę Polski — pod jej serce — z trzech stron hordy bolszewickie, ci siepacze niewiast polskich. — Zaczął się bój straszliwy. — Pod Radzyminem, u bram stolicy słysząc huk armat. — Pękają granaty; ginie setkami młodzież polska, aż w żyłach krew się ścina na widok straszliwego boju.

Piłsudski wsparł na szabli swą siwą głowę i duma. — Przez jego myśli przeszło wspomnień wiele, od królów i hetmanów począwszy, dalej przez niezliczone szeregi wygnańców Syberją męczonych, aż na tym szarym żołnierzu skończywszy.

Warszawę oddać?... — To serce narodu, po stokroć męczone i krwią serdeczną swych dzieci zlane....

Dzielny wódz Piłsudski wznosił głowę do góry. Znikł niepokój. Zabłyśły oczy ogniem i — dał rozkaz:

— Do ataku!....

Zagrzmiały rozkazy po szeregach. — Nasz Wódz kochany — Wódz rozkazał. — Zachwiały się proporce. Drgnęły serca i szeregi umazane krwią poszły w zacięty bój na chwałę i śmierć własną — lecz i na chwałę i ŻYCIE Ojczyzny.

Lecz po czterech latach, po zwycięstwie nad wrogiem czerwonym, gdy kraj odetchnął po walkach zewnętrznych, rozpoczął walkę wewnętrzną, która prowadziła do zguby i zaprzepaszczenia owoców zwycięstwa tak krwawo i drogo okupionego. — Spoglądano z rozpaczą, wyciągano ręce naprzód, jakby czegoś szukano. — W rozpaczę wołano do Wodza: Ratuń nas!

W Sulejówku, w swym domu, przeżywał ciężkie chwile wódz i rozmyślał. Ratować trzeba — sumienie Mu nakazuje — nawet wbrew woli Polaków zaślepionych nienawiścią. — I znów stanął na czele Ojczyzny. Wziął w swe żelazne ręce cugle rozhukanych i zaślepionych nienawiścią namiętności. — Dał rozkaz: Spokój i jedność to byt i szczęście dla Polski!

Rozkaz Jego spełniono. — Widzimy, iż ta praca daje owoce. — Za to więc cała Polska dziś święci dzień 19-go Marca, jako patrona wodza naszego! Po kościołach odprawiają się nabożeństwa, zanosząc modły do Stwórcy, aby dla dobra Ojczyzny zachował jak najdłużej Piłsudskiego.

My zaś Związkowcy z Grupy 677-ej w Central Falls, R. I., kochamy Go jako zbawcę Polski i w tym naszym Jubileuszu przyrzekamy Go kochać na zawsze!

Niech żyje Polska!

Niech żyje Wódz Piłsudski!

Niech żyje Związek Narodowy Polski w Stanach Zjednoczonych!

Jan Gromada, Związkowiec.

Tel. Pawt. 3736

BOBLA STUDIO
*Najstarszy Polski Zakład
Artystyczno-Fotograficzny*

Wykonuje Fotografie w różnych kolorach i wielkościach.

Grupy Weselne i Familijne
naszą specjalnością.

Otwarte każdy dzień i w niedzielę.

387 High St.
Central Falls, R. I.

Compliments
— of —
**BLACKSTONE
VALLEY
GAS & ELECTRIC
COMPANY**
Pawtucket, R. I.

Wstępujcie do Grupy 677-mej Związku Narodowego Polskiego!

**CENTRAL FALLS
SHOE SHOP**

J. A. PIKOR

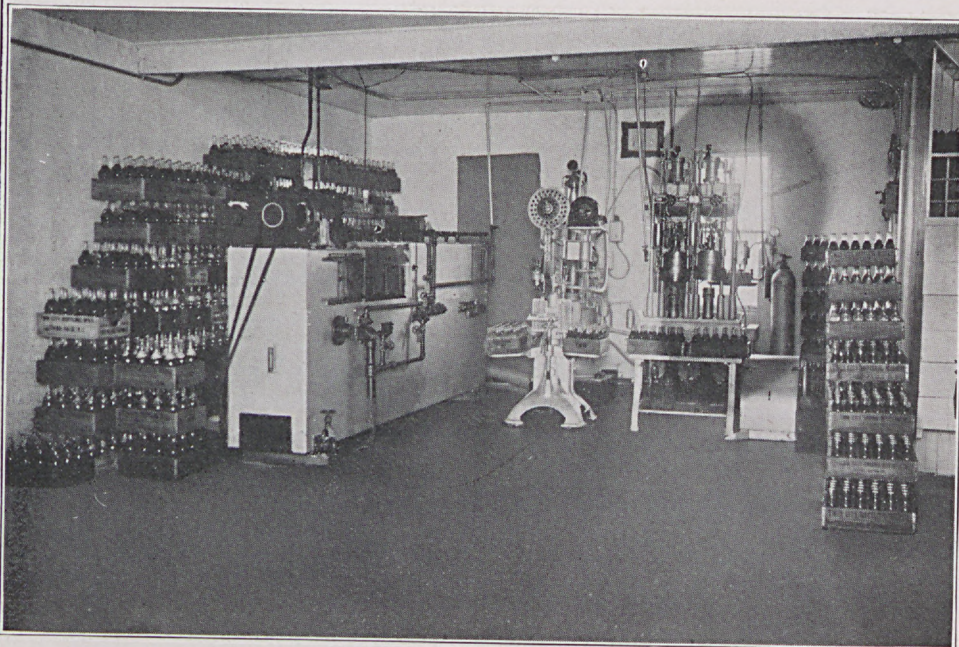

REPERUJĘ SZYBKO I TANIO
— oraz —
SPRZEDAJĘ TRZEWIKI DLA
MĘZCZYZN, KOBIEC
I CHŁOPCÓW

KALOSZE DLA WSZYSTKICH

506 Broad St.
Central Falls, R. I.

Compliments
— of —
**JADWIGA
KOZŁOWSKA**
757 Broad St.
Central Falls, R. I.

TWIN CITY

Bottling Works

9 NOTRE DAME STREET

*Dostarczamy Przedniego Gatunku Sody w różnej ilości
i o każdej porze dnia*

Tel. 6381

JAN CHRUPCAŁA

CENTRAL FALLS, R. I.

Compliments

JAN TRYLA

18 Richardson Street
Central Falls, R. I.

REED & ODEN

NASIONA OGRODOWE I
NARZĘDZIA SPRZEDAJEMY

Cor. Newport & Brook St.
Pawtucket, R. I.

Myśl moja leci dziś od ciebie
daleko,
za kilka gór, za parę rzek i mórz,
w szarzyźnie swojej dni się wleką,
a ty hen, daleko;
między nami wielka przestrzeń
morska jest.
Mieliśmy wiele dni szczęśliwych
i miłych, a dziś one,

wspomnieniem jeno w sercu drżą,
takie dalekie są, zamglone,
te dni szalone, co nas poły radością
swą.
Myśl moja leci dziś od ciebie daleko,
drogi nie widać, pokrył ją śnieg,
coś niby iza drży pod powieką,
a ty daleko, poza oceanami,
a między nami szlak daleki legi.

STANISŁAW
KAPINOS

Grosernia i Restauracja
23 Kenyon Avenue
Pawtucket, R. I.

KONSTANTY
RUDOWICZ

Grosernia i Buczeria
314 Kenyon Avenue
Pawtucket, R. I.

Tel. 2285 W.

FRANCISZEK
KORLACKI

DLUGOLETNI AGENT
METROPOLITAN LIFE INS. CO.

40 Windsor Road
Pawtucket, R. I.

TEOFIL PIPKA

TRUDNI SIĘ MALOWANIEM
DOMÓW ORAZ WYKONUJE
ROBOTY TAPECIARSKIE
PIERWSZEJ KLASY

87 Central St.
Central Falls, R. I.

Największa
Organizacja
Polska Bratniej
Pomocy
w świecie

Członków
278,584
Zasoby
\$17,000,000.00

C. W. SYPNIEWSKI, Cenzor Z. N. P.   **J. ROMASZKIEWICZ**, Prezes Z. N. P.

Utrzymuje dwa czasopisma: Dziennik Związkowy i Zgodę Tygodniową.
Posiada Dom Emigracyjny w New Yorku.

Utrzymuje Wyższą Szkołę w Cambridge Springs, Pa.

Udziela stypendja biednym studentom kształcącym się w wyższych uczelniach amerykańskich.

Zasila setki bibliotek związkowych dziełami pióra najlepszych polskich pisarzy.

Udziela pomocy członkom w nieszczęściu i chorobie.

Ubezpiecza mężczyzn, kobiety i dzieci. Ubezpieczenie absolutnie pewne.

TRZY RODZAJE UBEZPIECZENIA.

1. Na całe życie. — 2. Na lat 20. — 3. Specjalne na lat 20 z przywilejem wypłaty połowy sumy ubezpieczenia po ukończeniu wieku 70 lat.

Ubezpieczenie od \$100.00 do \$5,000.00.

Od czasu założenia Związek Nar. Polski wypłacił \$17,000,000.00 ubezpieczenia wdowom i sierotom.

Na cele humanitarne, narodowe i oświatowe wydał \$2,300,000.00.

BIURA ZARZĄDU CENTRALNEGO ZWIĄZKU NAR. POLSKIEGO
1406-08 W. DIVISION STREET,
CHICAGO, ILLINOIS

Olney i Payne Bros.

INC.

DOSTARCZAMY

WĘGLE, i KOKS

72 BROAD ST. — 386 CENTRAL AVE.

Tel. Pawtucket 860

Jeżeli nie masz zawrotu głowy,
To krzykniesz, iż najlepsza asekuracja Związek Narodowy.

T. J. O'Brien, M. D.

387 BROADWAY — PAWTUCKET, R. I.

GODZINY EGZAMINACJI: — OD 2—4 POPOŁ. I OD 7—8 WIECZOREM.

TEL. 344

OD ZAŁOŻENIA W 1880 R. DO 31-GO GRUDNIA, 1929 ROKU.

Pośmiertne wypłacono:

Wydział Pełnoletnich.....	\$19,649,055.43
Wydział Małoletnich.....	101,651.42
Razem wypłacono pośmiertnego	\$19,750,706.85

Majątek Związku Nar. Pol. dnia 31-go Grudnia, 1929 roku:

Wydział Pełnoletnich:

Gotówka w kasie	\$ 416,291.75
Dłużnicy	211,355.88
Realność w Chicago	157,476.96
Mebel i urządzenia	8,574.16
Biblioteka	13,788.00
Realność w New Yorku	60,000.00
Realność w Cambridge Springs	175,000.00
Bondy	103,741.79
Pożyczki na hipotekach	16,731,500.00

Majątek Wydziału Pełnoletnich \$17,877,728.54

Wydział Małoletnich:

Gotówka w kasie	15,973.32
Dłużnicy	5,284.41
Realność w Chicago	6,343.79
Pożyczki na hipotekach	583,300.00

Majątek Wydziału Małoletnich 610,901.52

Wydawnictwa:

Gotówka w bankach	13,179.28
Dłużnicy	29,131.86
Akcje	345.00
Remanenta	4,970.80
Wydatki odłożone	1,228.27
Maszyny, meble i urządzenia	53,200.35
Wartość firmy	5,000.00

Majątek Wydawnictw 107,055.56

Ogólny majątek Związku \$18,595,685.62

Liczba Członków dnia 28-go Lutego, 1930 r.:

Wydział Pełnoletnich	196,204
Wydział Małoletnich	82,261
Razem	278,465

Widzisz Rodaku, tyłu jest członków, tylko na ciebie z rodziną czeka Grupa 677-ma w Central Falls, R. I., a będziesz współnikiem tych milionów.

PIEKARNIA

Karol Adamkiewicz

Wypieka chleb oraz różne pieczywa cukiernicze

Przyjmuje zamówienia na pieczywo
na wesela i różne zabawy

32 CHARLES ST. CENTRAL FALLS, R. I.

ZAGADKA:

Jaka jest różnica między doktorem a złodziejem?
Złodziej, wychodząc z twego domu wie napewno, co ci brakuje, a doktor
nie zawsze.

**SKLEP TOWARÓW
SPOŻYWCZYCH**

*Zawsze Świeże i Smaczne
w wielkim wyborze*

.....
J. Jamro Właściciel
.....

200 Cross St.
Central Falls, R. I.

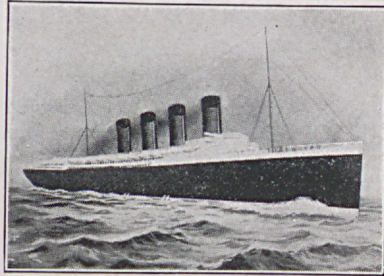
**RADŁO
POLSKA KUCHNIA**

*Podaje do stołu smaczne
obiady, śniadania
i kolacje*

Otwarte też w niedzielę.
W DOMU PUŁAWSKIEGO

520 Mill St.
Central Falls, R. I.

Agencja Kart Okrętowych

**PATRICK
J. MURRAY**
Poprzednio
**KENNEDY, GOUGH
& MURRAY**
357-359 Main Street
Pawtucket, R. I.

Compliments

— of —

**R. MORTON
FURNITURE CO.**

Domowe Meble

Dajemy na łatwe spłaty tygodniowe
Manażer ROBERT MORTON

340 Main St.
Pawtucket, R. I.

Wszystko na świecie można zdobyć, tylko trzeba wiedzieć jak.

Tel. Pawt. 2976

**BRONISŁAW
WALDEK**

*Realnościowiec
i Budowniczy*

LOTY NA SPRZEDAŻ NA ŁATWE
SPŁATY

555 Newport Ave.,
Pawtucket, R. I.

**POLSKA
PIEKARNIA**

*Wypiekamy chleb różnego
gatunku oraz ciastka*

BIERZEMY ZAMÓWIENIA NA
PIECZYWO NA RÓŻNE ZABAWY

LEOPOLD ANDEL
35-37 Chaffy St.

Olneyville
Providence, R. I.

ZWIĄZEK NARODOWY POLSKI
wydał od założenia:

Na Pomniki i Manifestacje:			
Pomnik Kościuszki w Waszyngtonie	\$ 47,052.75		
Pomnik Kościuszki w Chicago	19,000.00		
Koszta różnych manifestacyj	10,243.64		76,296.39
Na Cele Dobroczynne:			
Wydział Wsparé	321,420.98		
Zapomogi dla nieszczęściem dotkniętych w Ameryce	3,992.06		
Zapomogi biednym w Europie	14,382.90		
Zapomogi dla Inwalidów Armji Polskiej	5,000.00		
Różne cele dobroczynne	5,071.20		349,867.14
Na Komisje i Wydziały:			
Komisja Emigracyjna w New Yorku	207,328.58		
Inne Komisje Emigracyjne i wspomaganie emigrantów	8,134.31		
Wydział młodzieży	1,000.00		
Wydział Wojsk Polskich	15,123.00		
Wydział Śpiewaków	8,500.00		
Wydział Kobiet	8,294.08		
Wydział Sokołów Polskich	13,070.97		
Komisja Rolnictwa i Kolonizacji	410.00		
Komisja Przemysłu i Handlu	730.11		262,591.05
Na Cele Oświatowe:			
Komisja Szkolnictwa wraz z Kolegjum	1,595,190.58		
Wydział Oświaty, stypendja, szkółki i t. d.	193,175.15		
Biblioteka Z. N. P. w Chicago	45,673.77		
Na Fundację Kościuszkowską	30,060.00		
Na Wydawnictwo "Poland"	4,000.00		
Inne cele oświatowe	9,250.00		1,877,349.50
Na Cele Narodowe:			
Pawilon Wychodźstwa w Poznaniu	25,050.00		
Komitet Obrony Narodowej w Ameryce	2,125.00		
Na głodnych w Polsce (Wydz. Niepodległ.)	195,271.05		
Fundusz Narodowy i Uobywatelenia	517,140.93		
Na Dar Majowy	60,820.15		
Na Armję Polską	18,000.00		
Na Fundusz Dziesięcio-Miljonowy	119,125.79		
Muzeum Skarb Narodowy Polski w Rappers- swyłu	48,212.97		
Na plebiscyt	142,966.76		
Na strajkujących górników w Pensylwanji....	29,906.48		
Na Japończyków dotkniętych katastrofą	500.00		
Na dotkniętych katastrofą huraganu	250.00		
Na gwiazdkę dla biednych	14,760.13		1,174,129.26
Razem na cele dobroczynne, oświatowe i na- rodowe			3,740,233.34

Przystąpij do tego Związku dziś, zaraz, to i Ty pomoc też otrzymasz i
Twoja Rodzina.

DOM ZWIĄZKOWY IMIGRACYJNY W NEW YORKU
180 Second Avenue, New York, N. Y.
Immigration Home Telephone: Stuyvesant 5844

Związek Narodowy Polski od założenia gorliwie spełnia misję dobroczynną dla Polski i Polonji Amerykańskiej.

Jednym z pośród licznych wydziałów dobroczynnych jest Dom Związkowy Emigracyjny w New Yorku, który przez dwudziesto-letni czas istnienia udzielił pomocy dla przeszło sto tysięcy naszych rodaków przy lądowaniu, i kilka tysięcy obronił od deportacji, zarazem udzielając pomocy powracającym do Polski, broniąc ich od wyzysku po przybyciu do New Yorku.

Działalność Domu Emigracyjnego jako Instytucji dobroczynnej jest najlepszym dowodem, że tylko Związek Narodowy Polski jest jedyną organizacją Polską w Ameryce, która dopomaga biednym emigrantom. Obecnie chociaż niema napływu tak licznej emigracji, jednakowoż dom emigracyjny spełnia swoje zadanie, co zaświadczyć może poniższe sprawozdanie za ostatni rok.

Pomoc dla Emigrantów:

Z braku funduszy lub niedokładnych adresów zabrano z okrętów do domu	691
Dzieci emigrantów	136
Udzielono pomocy w Porcie przy lądowaniu	1560
Razem za rok 1929.....	2387

Usługa i pomoc dla przejezdnych gości:

Spotkanie na stacji, odprowadzenie do okrętu, i załatwienie różnych formalności dla pasażerów	1413
Udzielono pomocy biednym bezpłatnie	29
Postarano się o pracę	45
Razem za rok 1929.....	1487

Dział Informacyjny:

Udzielono informacji listownie dla osób	965
Udzielono informacji w biurze dla osób.....	436
Telegramów wysłano w różnych sprawach	945

Każdy Polak powracający do Polski powinien zatrzymać się w Domu Emigracyjnym, a za skromną opłatą otrzyma nocleg, życie i rzetelną usługę. Bracia Związkowcy, Dom Emigracyjny jest na wasze usługi.

ZARZĄD DOMU EMIGRACYJNEGO

Michał Bojanowski, Prezes
J. Grabowski, Kasjer
B. Schmidt, Sekretarz
B. Kotarski, Zarządca
J. Zyskowski, Agent
L. Wojtusiak,
R. Mickiewicz,
A. Karwan,
W. Dziuban,
Dyrektorzy

Sprzedaje Szyfkarty

Na Wszystkie Urządzone Wycieczki
DO POLSKI

AGENCJA
KART OKRĘTOWYCH
WYSYLKA PIENIEDZY
NOTARJUSZ PUBLICZNY
WŁAD. TWARDOWSKI
26 ST. MARKS PL. NEW YORK

SZYFKARTY
DO KRAJU I Z KRAJU DO
AMERYKI
Wysyłka Pieniędzy do Kraju
BIURO INFORMACJI

Załatwiamy wszelkie sprawy krajo-
we, sprawy wyjazdu do kraju i spro-
wadzenia z kraju u WŁADYSŁAWA
TWARDOWSKIEGO. — Najpopular-
niejsze biuro POLAKA w okolicy
Domu Narodowego i Kościoła.

Twardowski

26 SAINT MARKS PLACE,
NEW YORK, N. Y.

(East 8-ma ulica, naprzeciw Domu Narodowego, pomiędzy 2-gą a 3-cią Ave.)

Kawaler, to taki człowiek, który kiedyś miał ogromną ochotę do mał-
żeństwa, ale nie udało mu się dobrze trafić.

Tel. 5505 Pawt.

COMPLIMENTS

— of —

JÓZEF SIUDA

*Maluję domy najlepszą
farbą po niskich
cenach*

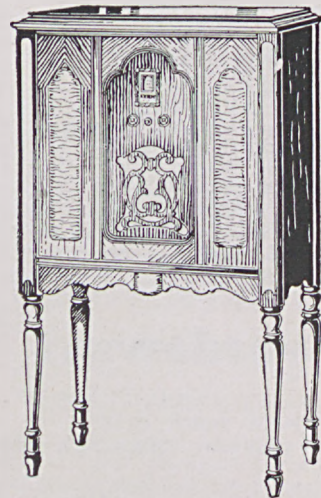
43 Watson St.
Central Falls, R. I.

AGATA
USTASZEWSKA

333 Dexter Street
678 Pine Street
Central Falls, R. I.

New England Willow Furniture Store

Uważajcie go za swój Sklep

Jan M. Turowski, Właściciel

51 i 55 CENTRAL UL.,
CENTRAL FALLS, R. I.
Kiedy potrzebujecie umeblować swój dom, nie robi różnicy, z jakiego rodzaju mebli, to proszę udać się do mnie, a ja Was grzecznie obsłużę. Zawsze mam pierwszorzędny towar i gwarantowany. Oprócz mebli wszelkiego rodzaju mam także Radja i Gramofony, oraz rekordy z największych Kompanji, jak: Victor, Columbia, Brunswick i wiele innych. W drugim zaś departamencie mam najnowsze desenie papierów ściennych oraz rozmaitego gatunku Farby do malowania domów zewnątrz i wewnątrz i dużo innych rzeczy, które Wam są prawie codziennie potrzebne. — Więc popierajcie polskie interesa, a będziecie zadowoleni.

Pozostaję życzliwy wasz Rodak,

Jan M. Turowski

STANISŁAW
JANUSZ

SPRZEDAJĘ ZA GOTÓWKĘ

Mięso i Towary Korzenne

Tel. 6602

29 Mill St.

Lonsdale, R. I.

EAST STREET
MARKET

Utrzymujemy Najlepszy
Wybór Świeżego Mięsa

i Wedlin

ZAPOMOCA AUTOMATYCZNEJ
CHŁODNI

35 East Street
W. CZEPIEL

Kerona Beverages

"Taste The Difference"

Old English

GINGER ALE
Pale and Golden

KERONA COMPANY

Wyrabiamy Najlepsze Napoje od przeszło 50-ciu Lat.

W Grupie 677-ej masz szacunek i zapomogę także, lecz spadkobiercom dajesz coś więcej, jak wyjedziesz po koronę niebieską.

Praca przezemnie wykonana jest rzetelna i uczciwa!

JÓZEF PUŁAWSKI

CONTRACTOR & BUILDER

Buduję nowe domy i reperuję budynki
Przyjmuję również wszelkie roboty ciesielskie

854 NEWPORT AVE. PAWTUCKET, R. I.
TEL. PAWTUCKET 6679 W.

Sprawozdanie Stow. Dobroczynności przy Z. N. P.

Za czas od Grudnia 1928 roku do dnia 15-go Stycznia 1930 roku.

Zgodnie z tradycją wielkiej organizacji bratniej pomocy, Związku Narodowego Polskiego, w Grudniu 1928 roku na porządek dzienny wysunęła się potrzeba akcji humanitarnej na rzecz biednych rodzin polskich w okresie "Gwiazdki". Z inicjatywy i na zaproszenie prezesa Zarządu Centr. Z. N. P. p. Jana Romaszkiwicza, odbyło się w Domu Związku N. P., dnia 4-go Grudnia 1928 r., obeszane liczenie przez Siostry Związkowe, posiedzenie organizacyjne Komitetu Gwiazdkowego Kobiet przy Z. N. P. dla ułożenia planu zbierania datków w gotówce i naturze i rozdzielenia tychże najbardziej potrzebującym rodzinom polskim w Chicago i okolicy. — Przewodnicząca, na sugestję prezesa Romaszkiwicza, została wice-prezesa Z. C. Z. N. P. p. Magdalena Milewska; poczem dokonano wyboru reszty zarządu tegoż Komitetu z następującym wynikiem: Zofia Romaszkiwicz, A. Hinkelman i Marta Urbanek, wice-prezeski; Helena Koniuszewska, sekr. prot.; Marja Dach-Kwiatkowska, sekr. fin. i Leonja Pinderska, kasjerka.

Odrazu rozpoczęła się praca. Rozesłano apel listowny do polskich kupców i przemysłowców, by się przyczynili darami w gotówce lub naturze. — Wydano odezwę drukowaną w pismach związkowych z wezwaniem o pomoc komitetowi. Urządzono wieczorek towarzyski w sali Domu Związkowego dnia 9-go Grudnia, a dnia 17-go Grudnia odbył się wieczór artystyczno-sportowy staraniem "Działu Sportowego" Dziennika Związkowego.

Dnia 22-go Grudnia 1928 r., od południa aż do późnego wieczoru rozdzielano kosze z żywnością i zapomogli w gotówce. Był to zaiste wielki dzień związkowej dobroczynności w Chicago i okolicy, o którym długo wśród Polonji rozprawiano.

Sprawozdanie zaś finansowe wykazuje, iż:
 Ogólny dochód Komitetu Gwiazdkowego z r. 1928 wynosił \$2,500.00
 Ogólny rozchód: kosze z żywnością, zapomogli w gotówce i urządzenie wieczorku dla biednych Polaków, przebywających w szpitalu stowarym w Dunning \$1,907.72

Pozostało w kasie .....\$ 592.28
 Ponieważ okazało się, że ani w części nie potrafił Komitet Gwiazdkowy Kobiet Z. N. P. zaspokoić wielkiej potrzeby ubogiej ludności polskiej w Chicago, uświadomiono sobie potrzebę stałej akcji dobroczynnej. To też, gdy na posiedzeniu sprawozdawczym dnia 3-go Stycznia 1929 r. prezes Romaszkiwicz, dziękując za pracę dokonaną, zaapelował do zebranych pań, by akcję Komitetu Gwiazdkowego kontynuować dalej, sugestję jednogłośnie przyjęto i uchwalono przemianować się na Stowarzyszenie Dobroczynności przy Z. N. P.

W ogólnych zarysach nakreślono Stowarzyszeniu cel niesienia pomocy biednym rodzinom związkowym i wogóle polskim w Chicago i okolicy. Tymczasowe metody pracy zatrzymano te same, do czasu przyjęcia regulaminu.

Wobec rozszerzenia ram działalności i apelów przez prasę związkową do grup i Gmin, oprócz grona Sióstr Związkowych zgłosiła się spora liczba członkiń i członków osobiście. — Nadto Gminy i grupy wydelegowały swoich przedstawicieli w charakterze członków. Pod koniec roku 1929 liczba członków Stowarzyszenia Dobroczynności przy Z. N. P. wynosi 145 osób, w tem dwóch członków honorowych, t. j. Prezes Zarządu Centralnego Jan Romaszkiwicz i p. Marja Szepepańska, żona Konsula Generalnego; 6 delegatów Gmin, 18 delegatów grup, 3 przedstawicieli Klubów Małopolskich i 118 zwyczajnych członków czynnych, opłacających podatek w kwocie najmniejszej dolara rocznie.

Działalność administracyjna Stowarzyszenia Dobroczynności przy Z. N. P. przedstawia się jak następuje:

Od Stycznia 1929 r. odbyto posiedzeń miesięcznych 18; posiedzeń członków Zarządu 6. Po-

nadto obradowały rozmaite komitety, ilekroć tego zachodziła potrzeba. Zwiększa czynną była komisja inwestygacyjna, która zbadała przeszło 500 próśb i zgłoszeń, oraz komisje: gwiazdkowa, odzieżowa i zabawowa.

Działalność zewnętrzna Stow. Dobroczynności przy Z. N. P.

Aby osiągnąć choć w części wskazane sobie cele, Stowarzyszenie Dobroczynności przy Z. N. P. musiało pod naporem życia znacznie rozszerzyć swój program działania. Przedewszystkiem udzielano pomocy finansowej osobom, dotkniętym przeciwnościami losu w ciągu całego roku. Wymagało to przeprowadzenia licznych korespondencji, oraz inwestygacji osobistych. Ogółem rozdzielono we formie pomocy doraźnej \$785.00.

Pozatem Stowarzyszenie występowało w roli opiekuńczego pośrednika w kilkunastu wypadkach dla rodzin polskich, potrzebujących pomocy i opieki prawnej. Kilkunastu osobom zapewniono opiekę społecznych instytucyj miejskich i stanowych.

W Listopadzie Stow. Dobroczynności przy Z. N. P. urządziło Składnicę Odzieży, z której zaopatrzone mnóstwo rodzin polskich w bieliznę, obuwie i odzież.

Pod koniec zaś roku w Grudniu 1929 roku znowu urządzono dla ubogich "Gwiazdkę" i dnia 22-go Grudnia rozdano 659 koszy wyładowanych wiktuałami.

Zestawienie Finansowe

Pozostałość w kasie z roku 1928.....\$ 592.28
 Od dnia 17-go Stycznia 1929 r., do 15 Stycznia 1930 r. wpłynęło z opłat członkowskich, ofiar i przedsięwziętych urządzonych na dochód Stowarz. Dobrocz. przy Z. N. P. \$4,552.85

\$5,145.13

Rozchody Stowarzyszenia stanowią wydatki, które dają się ująć w dwie grupy:

1) Administracyjne; związane z normalnym funkcjonowaniem a więc:

Druki .....\$ 190.50

(Salę, światło i marki pocztowe daje bezinteresownie Związek Nar. Polski. Urzędniczki Stowarzyszenia pełnią swe prace bez żadnego wynagrodzenia i bez zwrotu kosztów za przejazdy tramwajami lub za opłaty telefoniczne.

2) Pomoc finansowa dla biednych:

a) Wsparcie w gotówce rozdano w sumie \$ 775.00

b) Koszt 659 koszy gwiazdkowych z żywnością 2,089.83

Razem \$3,055.33

Pozostaje w kasie Stowarzyszenia Dobroczynności przy Z. N. P. \$2,089.80

W kasie Skarbnika Z. N. P. 454.03

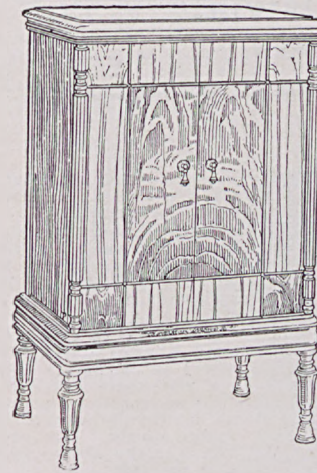
Razem \$2,543.83

Przedkładając publicznie powyższy raport z naszej działalności apelujemy przedewszystkiem do Gmin i Grup Z. N. P. w Chicago i okolicy o współpracę z nami, o jednanie członków naszemu Stowarzyszeniu i o nawiązanie stałego stosunku za pośrednictwem swych delegatów i delegatek.

Posiedzenia Stowarzyszenia Dobroczynności przy Z. N. P. odbywają się w każdy czwartek miesiąca o g. 2-iej po południu w Domu Związku Nar. Pol., pnr. 1406-08 W. Division ul., na które wszystkich chętnych zapraszamy, w przekonaniu, że złączą się z nami w pracy humanitarnej. Wszelkie zaś datki prosimy nadsyłać na ręce sekretarki finansowej p. Marji Dach-Kwiatkowskiej, pnr. 1406-08 W. Division St., Chicago, Ill.

Za Stowarzyszenie Dobroczynności przy Zw. Nar. Polskim,

M. Milewska, prezeska
 Z. Romaszkiwicz, wice-prezeska
 A. Hinkelman, wice-prez.
 H. Koniuszewska, sekr. prot.
 M. Dach-Kwiatkowska, sekr. fin.
 L. Pinderska, kasjerka

Tel. Pawtucket 6014 lub 7310-J.

Triangle Radio Co. W. J. TRZUSKOWSKI

Właściciel

POLSKI SKLEP GRAMOFONÓW RADJÓW I KOMBINACJE RADJA Z GRAMOFONEM

58 MILL ST.

LONSDALE, R. I.

Różnego gatunku, najnowsze i najlepsze modele Największy wybór tego rodzaju w polskim sklepie w stanie Rhode Island.

Obsługa jedna z najlepszych i reperacja radjów i gramofonów. — Również mamy

Radja. Gramofony i Pianina na nowe za pewną dopłatą podług wartości i kupna nowej maszyny. — Także sprzedajemy Elektryczne maszyny do prania, do czyszczenia dywanów i podłóg. — Elektryczne Chłodziwiska, żelazka, wiatraki, rekordy itp. Dajemy na łatwe spłaty tygodniowe lub miesięczne na rok czasu. — Prosimy nas odwiedzić lub naszych reprezentantów i zapytać o ceny.

Sprzedajemy różne Piece Kuchenne i Gazowe.

RADIO and PHONOGRAPHS ALL MAKES, ELECTRIC WASHERS, VACUUM CLEANERS, RECORDS, ELECTRIC IRONS, REFRIGERATORS, FANS, ETC.

Notarjusz Publiczny — załatwiam sprawy notarialne tutejsze i krajowe.

Asekuracja od ognia i t. p.

SKLEP POLSKI

pod Halą Puławskiego

MAM ZAWSZE NA SKŁADZIE ŚWIEŻE I SMACZNE TOWARY W WIELKIM WYBORZE

Obsługa grzeczna
 Przyjdź a przekonasz się

August Żuromski
 Właściciel

516 Mill St.,
 Central Falls, R. I.

KOMFAJNET

OBSŁUGA GRZECZNA I SZYBKA

WŁADYSŁAW
 KULIK
 Właściciel

25 Moory St.
 Central Falls, R. I.

Sprawozdanie Wydziału Oświaty Z.N.P.

ZE SWEJ DZIAŁALNOŚCI ZA ROK 1928—9

Zamianowany przez prezesa Z.N.P. Wydział Oświaty postanowił od samego początku wykazywać o wiele intensywniejszą działalność, niż czyniły to wszystkie inne poprzednie Wydziały. — Wziął on się też rączy do pracy i zdaje niniejszym z niej za roczny okres sprawozdanie do łaskawej oceny ogółu.

Pierwszym zadaniem Wydziału było ustalenie programu swej działalności w myśl wskazań założycieli Związku.

Program ten jest następujący:

1. Budzić i zachęcać lud Związkowy do dalszego kształcenia się w warunkach jemu przystępnych.
2. Szerzyć wśród tego ludu broszury i dzieła podnoszące widnokrąg myśli i budzące zamiłowanie do historii i literatury ojczystej.
3. Urządzać wieczory naukowe, odczyty i wykłady przy Gminach i Grupach Związkowych.
4. Korzystać z każdej ważniejszej rocznicy narodowej polskiej lub amerykańskiej, aby ludowi tłumaczyć znaczenie tych rocznic tak pod względem historycznym, jak społeczno-politycznym i narodowym.
5. Pozyskiwać polskie inteligentne siły do pomocy w ogólnej pracy oświatowej.
6. Zachęcać młodzież polską do korzystania z wiedzy, jaka stoi przed nią otworem w wyższych zakładach szkolnych polskich i amerykańskich.
7. Nieść pomoc finansową tej młodzieży w okresie jej nauki przez udzielanie bezprocentowych pożyczek.
8. Zaprowadzać i zasilać w doborowe książki biblioteki przy Narodowych Domach Związkowych oraz Gminach i Grupach.
9. Zakładać i wspierać finansowo polskie szkoły wakacyjne, wieczorne i sobotnie.
10. Przeciwdziałać zgubnym prądom, demoralizującym lub wynaradawiającym polską młodzież.

Aby przynajmniej w części spełnić powyższe zadania postarał się Wydział o zatwierdzenie przez Zarząd Centralny stałego sekretarza, którego obowiązkiem jest prowadzić biuro Wydziału i wykonywać wszelkie uchwały i polecenia tegoż. Stało się to też po myśli ostatniego Sejmu, który tę sprawę pozostawił wyłącznie Wydziałowi Oświaty do jego decyzji.

Po zorganizowaniu Wydziału, Komitetów i biura Wydz. Oświaty, przystąpiono do udzielenia bezprocentowych pożyczek na rok szkolny 1928-29. — Aplikacji o pożyczki wpłynęło 114 z czego uwzględniono 107 i przyznano pożyczki na ogólną sumę \$17,075.40. — Jest to najpoważniejsza kwota, jaką kiedykolwiek Wydział Oświaty na pożyczki wyasygnował oraz naj-

W. KRAWCZEWSKI,
Prezes Wydziału Oświaty
Związku Nar. Pol.

większa liczba uczniów, którzy z pożyczek bezprocentowych skorzystali.

Równocześnie ujęto w ścisłą ewidencję wszystkich stypendystów, którzy kiedykolwiek z pożyczek skorzystali, a dotąd ich nie zwrócili.

Nie była to rzecz łatwa, gdyż z braku stałej siły biurowej w Wydziale Oświaty nie wszystkie sprawy były dość szczegółowo prowadzone, a dłużników narosła poważna liczba, bo przeszło 240, z czego niektórzy zalegają ze spłatą swych zobowiązań już od roku 1904.

Przy ściślejszych badaniach okazało się, że wielu z dłużników pomarło, inni wyprowadzili się poza granicę Stanów Zjednoczonych i odszukać ich nie można, a są i tacy, którzy znajdują się w opłakanych warunkach materialnych i mimo szczerych chęci, z długu uiszczyć się nie są w stanie.

Z wyżej przytoczonych powodów będzie musiał Wydział Oświaty uznać poważniejsze kwoty za nieściągalne i przepadłe.

Pozostają jeszcze dłużnicy, którzy ukończyli swe studia i dzisiaj znajdują się w uregulowanych stosunkach materialnych, jednakże nie poczuwają się do obowiązku zwrotu swych zobowiązań, by Wydział Oświaty mógł znów wspomagać młodszych studentów, po pożyczki się zgłaszających. Uzyskana suma ze spłaty zaległych pożyczek jest tak znikomo małą, że szkoda o niej wspominać. — Z bólem serca przychodzi mówić o takich osobach, zwłaszcza, że są to inteligenci, od których w pierwszej linii należy wymagać poczucia obowiązku i świadczenia dobrym przykładem dla duchem uboższych.

Trudno naprawdę dopatrzeć się przyczyn, dlaczego u tych ludzi wyższe wykształcenie spacza charakter zamiast je uszlachetniać.

Nad takimi Wydział Oświaty nie przejdzie do porządku dziennego, ale użyje wszelkich środków, by od nich swe należytości wydostać.

Szkółki

Wydział Oświaty zdaje sobie dokładnie sprawę z tego, że wskutek zamknięcia dopływu żywołu polskiego z Ojczyzny, przyszłość należy li tylko do tu zrodzonych i wychowanych potomków dawnych polskich emigrantów. Od wychowania i wykształcenia tego młodego pokolenia zależeć będzie, jak długo polskość utrzymać się będzie wśród społeczeństwa polsko-amerykańskiego. Wprawdzie pierwszymi, którzy są powołani do wychowania młodzieży w duchu narodowym i do nauczania ich języka ojczystego są rodzice, lecz niestety z różnych powodów zadania swego nie są w stanie wypełnić, jakby tego sobie życzyć należało. Drugim ważnym czynnikiem są polskie szkoły parafjalne. Co do tych ostatnich są podzielone zdania co do rezultatów, z jakimi nasza mło-

TEL. PAWT. 7687

Central Falls Sausage Mfg. Co.

653 HIGH ST. CENTRAL FALLS, R. I.

Wincenty Skoczylas, Właściciel

WYROBY MASARSKIE

Krajowe Kiełbasy, — Salcesony — Szynki

Spróbujcie nasze słynne kiełbasy

a te przekonają Was o jakości

innych naszych WYROBÓW

Swój do Swego!

SPRAWOZDANIE WYDZIAŁU OŚWIATY Z.N.P.— Ciąg dalszy

dzień szkoły te opuszcza. Powtórę jest tych szkół za mało i tylko w miejscach, gdzie Polacy gromadnie się osiedlają. — Z tych więc względów Wydział Oświaty zażądał i nawoływał, aby Gminy i Grupy Związkowe zakładały u siebie szkółki wieczorne, sobotnie i wakacyjne i przyrzekał im pomoc w bezpłatnym dostarczaniu książek szkolnych i gotówki na opędzenie najniezbędniejszych potrzeb, z prowadzeniem szkółek połączonych. — Rzec się udało. Zastawszy pod egidą Wydziału 45 szkółek w dniu 1-go Września, 1928 roku poszczycić się mogliśmy. 1-go Lipca, 1929 r. liczbą 107 szkółek. Zdolałiśmy zatem niemal potroić liczbę szkółek już w pierwszym roku naszej działalności.

Nie naszą to tylko wyłącznie zasługą, ale w pierwszej linii zarządów Gmin i Grup związkowych, które na apel nasz czynnie reagowały i pozwoliły nam wykazać się tak poważnym sukcesem.

Szkółki te zasilaliśmy bezpłatnie dostarczającymi książkami i gotówką, wydając na ten cel \$3,231.49.

Biblioteki

W przekonaniu, że biblioteki są najważniejszym ubocznym czynnikiem w szerzeniu oświaty i utrzymywaniu ojczystego języka staraliśmy się o zakładanie tychże oraz o zasilanie doborowymi książkami już istniejących. I na tem polu spotkaliśmy się ze zrozumieniem u Braci Związkowej, gdyż liczbę bibliotek zdolałiśmy w ciągu roku podnieść z 47 do 101. Jest to już bardzo poważny dorobek, który z roku na rok powinien być powiększony i udoskonalany. Życzyć by sobie również należało, by książki w poszczególnych bibliotekach kursowały ustawicznie wśród czytelników, a zwłaszcza wśród dorastającej naszej młodzieży. — Umiejętne czytanie książek pozwoli jej poprawić język ojczysty, a także rozszerzyć wiadomości o kraju ojczystym, jego historii i literaturze. Najwięcej zdziałać tu mogą bibliotekarze przez zalecanie książek do czytania i odpowiedni wybór tychże dla czytelników.

Biblioteki zasilaliśmy tylko książkami i na ten cel wydaliśmy w roku sprawozdawczym \$818.18. Oprócz tej kwoty wysłałiśmy do wszystkich bibliotek około 1,200 książek, które Wydział Oświaty miał u siebie na składzie.

Odczyty

Nie pozostawiliśmy również na uboczu dokształcania i uświadamiania narodowego starszej generacji. Wychoźdźstwo polskie rekrutuje się przeważnie z nauboższych sfer wieśniaczych i robotniczych i jako takie nie przyniosło ze sobą tej kultury i oświaty, jakie cechują naszą wolną Ojczyznę i dlatego potrzebuje ono bardzo dużo pracy nad sobą, by stanąć choćby na równi ze swymi braćmi za oceanem i z innymi kulturalnymi narodami. Nie jest to wina wychodźstwa, ale warunków, wśród jakich się znajdowało, a zwłaszcza wina to naszych zaborców, którzy starali się lud polski trzymać w ciemności, aby mu łatwiej można przewodzić.

Pracę naszą w tym względzie rozpoczęliśmy od wypracowywania stosownych do chwili odczytów i wysyłania tychże do Gmin i Grup Związkowych celem odczytywania ich na swych miesięcznych zebraniach.

Śmiało stwierdzić możemy, że i ten system oświecania przyjął się znakomicie; liczne podziękowania, słowa uznania i prośby o nadsyłanie dodatkowych broszurek z odczytami są tego najwymowniejszym dowodem.

Lecz jak niema żadnej reguły bez wyjątków, tak też i tu trafiły się jeszcze Gminy i Grupy, które wolały wyzyskać czas na posiedzeniach na załatwianie osobistych porachunków i na przelewaniu z pustego w próżne. Są to tylko małe bardzo wyjątki i mamy nadzieję, że w przyszłym roku znikną one bezpowrotnie i pra-

ca nasza znajdzie w tym względzie ogólne uznanie i przyniesie naszej braci pożytek.

Odczyty takie wysyłałiśmy w roku bieżącym przez 7 miesięcy.

Obchody Narodowe

Wiemy wszyscy, że Naród Polski istniejący samodzielnie od tysiąca lat ma w swej historii bardzo dużo momentów przykrych i jasnych, o których powinien wiedzieć każdy, kto mieni się Polakiem. Obchodzenie takich chwil przyczynia się w bardzo dużym stopniu do uświadomienia narodowego, do poznawania własnej historii, dodaje otuchy na przyszłość i potęguje patriotyzm ogółu.

Za naszym staraniem obchodzili Okręgi, Gminy i Grupy następujące uroczystości:

Dziesięciolecie Niepodległości Polski, Powstanie Listopadowe, Powstanie Styczniowe, Urodziny Kościuszki, Washingtona i Lincoln, imieniny prezydenta I. Mościckiego i Marszałka Piłsudskiego oraz Dzień "3-go Maja".

Na wniosek Wydziału Oświaty uznał i zainkorporował Zarząd Centralny dzień 3-go Maja, za święto związkowe i odtąd dzień ten będzie obchodzony corocznie bardzo uroczysto przez wszystkich Polaków w Ameryce, a szczególnie przez związkowców. Dzień "3-go Maja" będzie niejako dorocznym przeglądem sił polskich tu na wolnej ziemi Washingtona. W dniu tym rok rocznie zbierane będą datki na "Dar Narodowy 3-go Maja", a czysty dochód z tego przeznaczony będzie na cele oświatowe całej Polonji amerykańskiej. Zapoczątkowanie tej akcji odbyło się po raz pierwszy tego roku i przyniosło pożądane rezultaty, może nie tak obfite, jakby sobie tego życzyć należało, ale w każdym razie zapoczątkowanie dobrej sprawy jest zrobione i z roku na rok coraz lepiej ona udawać się powinna.

Fundusze Wydziału Oświaty

Z uznaniem podnieść należy, że ostatni Sejm okazał się bardzo szczerym dla Wydziału Oświaty w stosunku do poprzednich i wyznaczył mu znacznie wyższe subwencje niż miał do dyspozycji lat ubiegłych.

Ponieważ jednak praca oświatowa nie da się ująć w pewne ograniczone ramy, ale jest nieskończoną, przeto i wyznaczone fundusze nie są wystarczające, ale pozwalają one na spełnienie tylko pewnych ograniczonych zadań.

Ponieważ Wydział Oświaty postawił sobie wiele tych zadań do spełnienia, przeto postanowił starać się również o zdobywanie środków materialnych na zrealizowanie tychże.

Wydawał on gorące odezwy do Gmin i Grup Związkowych oraz całego społeczeństwa polsko-amerykańskiego o składaniu ofiar na cele oświatowe. Odezwy te nie przebrzmiały bez echa, ale też i nie odniosły takiego skutku, na jaki liczyć należało ze względu na wzniosły cel oraz zasobność Polonji amerykańskiej. Największą ofiarność wykazały Gminy i Grupy związkowe oraz najubożsi i najciężej pracujący bracia rodacy.

Z całym naciskiem i niemniej głębokim żalem musimy tu zaznaczyć zupełny brak ofiarności na oświatę narodową ze strony naszych bogatych instytucji bankowych, handlowych, przemysłowych, a i całego dużego zastępu zamoznych w pełnym tego słowa znaczeniu rodzin polskich.

Na podstawie nabytego doświadczenia twierdzimy z całą stanowczością, że w Ojczyźnie naszej, rzekomo mniej od Ameryki demokratycznej, gdzie kwitnie kastowość i rozdział pomiędzy poszczególnymi sferami społeczeństwa ofiarność na cele narodowe i oświatowe jest bez porównania większa. Tam robotnik nie jest w stanie składać takich kwot, jak tu, bo ledwie wystarczy mu jego zarobek na liचे wetowanie, ale za to kupiectwo, przemysłowcy i zamozne rodziny składają hojne daniny, odpowiednio do ich zamozności.

Mimo wszystko zebrana kwota z własnych przedsięwzięć oraz darowizn dosięgła dosyć poważnej sumy. — Poza spełnieniem rutynowych czynności Wydział Oświaty okazywał również żywą ruchliwość i zjawiał się wszędzie, gdzie dobro sprawy tego wymagało.

Braliśmy udział w zjeździe młodzieży akademickiej w Cambridge Springs, Pa.

Zwiedziliśmy gremjalnie wystawę polskich malarzy i rzeźbiarzy.

Na naszą prośbę odegrało I. Koło Dziennikarzy przy Pismach Związkowych wspaniałą komedię A. Fredry "śluby Panieńskie", z czego czysty dochód \$1,139.10 wpłynął do kasy Wydziału Oświaty.

Nawiązano ścisły kontakt ze wszystkimi organizacjami kulturalno-oświatowymi w Polsce oraz z Ministerstwem Oświaty, które przysłało Wydziałowi wszelkie swoje rozporządzenia, nauczania w szkołach elementarnych dotyczących.

Brano udział w Zjeździe Polonistów wyższych szkół w Erie, Pa. — Wystano reprezentanta na Zjazd Polaków z Zagranicy do Polski.

Postanowiono złożyć od Września b. r. szkołę wieczorną dla języka polskiego, historii i literatury polskiej.

Rozpisano konkurs na opracowanie tematu "Sposoby utrzymania ducha narodowego wśród młodszej generacji polskiej w Stanach Zjednoczonych". — Uchwalono nagrodzić 4 Gminy w Chicago dyplomami honorowymi za wystawienie pięknych rydwanów na uroczystość 3-go Maja.

Wydział Oświaty odbył w ciągu roku 15 posiedzeń pełnego grona członków oraz 20 posiedzeń poszczególnych Komitetów.

W roku sprawozdawczym wpłynęło do Wydziału 1701 korespondencji, wysłano zaś 2,182 listów oraz 12,712 okólników.

Zważywszy, że Wydział Oświaty wykonał całą pracę, jakiej zarys powyżej przedstawiliśmy jedną płatną siłą biurową z doraźną pomocą jednej stenotypistki,

Zważywszy, że koszt utrzymania biura Wydziału, koszt wszystkich wydawnictw oraz koszt urządzania własnych przedsięwzięć wyniósł w roku sprawozdawczym tylko \$2,653.09.

Zważywszy wreszcie, że w tym samym okresie czasu wpłynęło do kasy Wydziału z własnych przedsięwzięć, darowizn i ofiar \$5,811.77,

Każdy nieuprzedzony przyznać musi, że pracowaliśmy intensywnie, tanim kosztem i jeszcze przysporzyliśmy Wydziałowi zasobów pieniężnych, jakie nigdy dotąd do kasy Wydziału nie wpływały, oraz rozbudziłyśmy w społeczeństwie polsko-amerykańskim ducha narodowego i potrzebę stałego uświadamiania się.

Ze spokojem i wewnętrznym przekonaniem, żeśmy włożony na nas obowiązek spełnili po obywatelsku i z pełnym poświęceniem, poddajemy naszą działalność rzeczowej krytyce braci związkowej oraz całego społeczeństwa polsko-amerykańskiego i pozostajemy,

Z bratnim pozdrowieniem,

Władysław Krawczewski, Prezes
Dr. S. M. Mioduszewski wice-prezes
Hel. Prokiesz, Dyr. Z. C. ZNP., sekr.
Aleksander Hinkelman,
Dr. Piotr Czwałński,
A. Ablamowicz,
Aniela Skierczyńska,
Józef A. Siupkowski,
J. S. Kozbrzyński,
Edmund Płaczek,
Prof. M. S. Szymczak, — dyrektorzy

SPRAWOZDANIE KASOWE
WYDZIAŁU OŚWIATY ZW. NAR. POL.
za czas od 1-go Lipca 1928 r. do 30-go
Czerwca, 1929.

Przychód:

Balans kasowy 1-go Lipca 1928 r.	792.60
Zwrócone stypendja	1,750.00
Szkółki	55.00
Zarząd Centr. na utrzymanie biura	825.00
Własne przedsięwzięcia	4,412.10
Podatek miesięczny 1/2c	7,201.00
Zapomogi i ofiary	1,399.67
Subwencja Sejmu	16,000.00
Różne	21.77

Razem przychód..... 32,457.26

Rozchód:

Bezprocentowe pożyczki	17,075.40
Szkółki	3,231.49
Biblioteki	818.18
Utrzymanie biura	1,591.57
Wydawnictwa	254.00
Własne przedsięwzięcia	807.52
Zapomogi	776.50
Różne	35.00

24,589.66

Zestawienie:

Ogólny przychód	32,457.26
Ogólny rozchód	24,589.66

Pozostałość kasowa na rok 1928-9..... 7,867.60

W. Krawczewski, Prezes
Helena Prokiesz, Sekretarka

SERDECZNE ŻYCZENIA
— z okazji —
50-LETNIEGO JUBILEUSZU
składa

Zygmunt J. Czubak

— ADWOKAT —
Stanowy i Federalny

546 Broad Ulica
Central Falls, R. I.

Pawt. 7173

Jubileuszowy Rok przemija,
A kiedy szczęścia zabraknie Tobie,
Kiedy Twe słońce już ku zachodowi się zniża,
Nie kładź Ty Twego serca w ciemnym grobie,
Nie stawiaj na nim przedwcześnie krzyża,
Lecz biegnij do Sekretarza i zapisz się na tysiączkę,
Zato po Twej śmierci będzie mieć po Tobie pamiątkę.

ARTHUR L. SILBY

Beef and Provisions

373 Canal Street
Providence, R. I.
TEL. DEX. 4850

COMPLIMENTS
— of —

HENRY C. McDUFF
434 Central Ave.
Pawtucket, R. I.

CHARLES
STADNICKI

Polska Apteka

LEKARSTWA PATENTOWANE
RECEPTY WYPEŁNIANE
DOKŁADNIE PRZEZ REGISTRO-
WANEGO FARMACEUTĘ

—
CYGARA, NAPOJE I SŁODYCZE
—

62 Central Street
Central Falls, R. I.

EUGENE
TATAROWICZ

*Krajowe Wyroby
Masarskie*

402 High Street
Central Falls, R. I.

Odrobina autorytetu gotową jest przyprawić przeciętnego człowieka
o takie nadęcie się, że o mało nie pęknie.

G. PRIMA

*Pierwszorzędna
Grosernia i Buczeria*

408 High Street
Central Falls, R. I.

JÓZEF BERNAT

*Pierwszorzędna Kręgielnia
i Bilardownia*

Cygara — Napoje

908 Main Street
Pawtucket, R. I.

Compliments

**COMMUNITY
KRAFT SHOE**

Reperujemy trzewiki rozmaitego gatunku. Odstawa do domu bezpłatna.

844 NEWPORT AVE
Billiard Room in rear
Pawtucket, R. I.

HERONES BAKERY

Trzymamy różne pieczywa
t. j. słodkie i razowe
Tel. 8697 W

508 BROOK STREET
PAWTUCKET, R. I.

SZCZĘŚLIWY ORGANIZATOR

Organizator chodząc w roku Jubileuszowym Związku Nar. Pol. po domach dla zdobycia członków, wchodzi do mieszkania natrafia na panią gosposię domu bardzo rozgniewaną.

Przyszedł do pani by dziś panią już zapisać do Związku Narodowego Polskiego, i zaczął jej wyjaśniać jakie korzyści i dobro może mieć należąc do Związku Narodowego Polskiego.

Lecz pani z całą swą złością do niego odpowiada: Dałbyś już raz spokój ze swoim prawieniem. Lepiej zabierz te swoje manatki i proszę się wynieść bo mnie dziś już siarczyście zęby boją.

Organizator: Ach przepraszam panią przecież te korzyści Związkowe, które pani przedkładałem to nie są do zjedzenia.

W tem pani się mile uśmiechnęła i poprosiła go usiąść. Za kilka minut pogadanki i jej namystu kazała się zapisać i całą swą rodzinę składającą się z tuzina.

**B. & S.
AUTO SUPPLY**

Sprzedajemy gazolinę, oleje, opony,
tuby, napełniamy baterje i
smarujemy maszyny

Tel. 8883
843 NEWPORT AVENUE
PAWTUCKET, R. I.

**PINALT
DRUGGIST**

Wypełniamy recepty i różne
kosmetyki

COR. BROOK and NEWPORT AV.
PAWTUCKET, R. I.

Tel. Pawt. 3894

Raymond S. McMahon

Adwokat

TEL. PAWT. 100 W.

A. MARTIN

Pasteurized Milk
and CREAM

9 HARRIS STREET
PAWT. R. I.

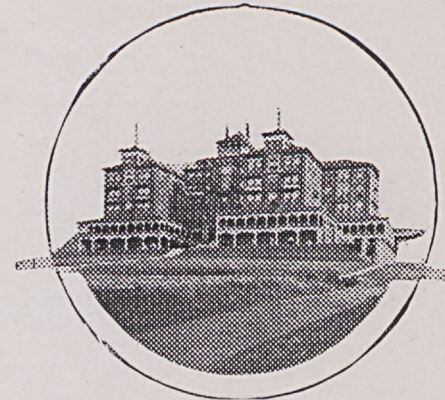
C. W. SYPNIEWSKI,
Cenzor Związku Narodowego Polskiego

Biografia Kazimierza W. Sypniewskiego

Urodził się 17-go Stycznia, 1877 roku, w Poznaniu. Uczęszczał do szkół w Poznaniu, kończąc klasę drugą. (Klasyfikacja i porządek klas: VI, V, IV, III, I, I). W maju 1884 roku, wyjechał z matką do Ameryki. Ojciec jego, Antoni Sypniewski, wyjechał do Ameryki rok przed tem. Matka z domu Marcinkowska. (Doktor Marcinkowski w Poznaniu — pomoc naukowa, był wuj jego matki). Przyjechał do La Salle, Illinois, gdzie uczęszczał do szkół parafjalnych i wyższych aż do roku 1888, w którym to roku przyjęty został do pierwszej Komunii w Lipcu, w parafji St. Jacka. Poczem zaczął pracować w następujących przedsiębiorstwach: La Salle Bottling Works; Sundried Brick Company; Illinois Coal Mining Company; podróżował jako agent przez 8 miesięcy sprzedając rozmaite przyrządy dla koni (blankets, curry combs, etc.) 4 miesiące. Podróżował z doktorem, który sprzedawał patentowe medycyny. Trzy miesiące podróżował z okulistą. W kramie bławatnym (dry goods store) pracował blisko rok; w wyszynku pracował siedem miesięcy; a ostatecznie w fabryce zegarów Western Clock Manufacturing Company, w Peru, Illinois. Do 1895 roku uskładał sobie dostateczną sumę pieniędzy i udał się na studia do Seminarjum Polskiego w Detroit, Michigan, gdzie ukończył kurs klasyczny i filozoficzny. W seminarjum także uczył przez trzy lata, (1900 do 1903). W czasie wolnym od wykładów uczęszczał na kurs prawny w Detroit College of Law, który ukończył 1903 roku. W tym czasie także uczęszczał na wykłady prawa parlamentarnego; ekonomji politycznej i społecznej; kurs dyplomacji i praw konsularnych. Brał także za pomocą korespondencji (Correspondence School) kurs architektury i inżynierji. W roku 1902 objeżdżał następujące miasta, celem rozstrzygnięcia w którym się osiedlić dla praktyki adwokackiej: Grand Rapids, Bay City, Saginaw, Toledo, St. Louis i Pittsburgh. Wydawało mu się że najlepsze miasto jest Pittsburgh i tu też w roku 1903 się osiedlił. Nie było wtenczas żadnego polskiego adwokata w Pittsburgh'u i okolicy, a egzamina były zbyt trudne. Egzamin wstępny powiatowy złożył w grudniu 1903 roku i zarejestrował się w Powiecie Allegheeny w Stanie Pennsylvania. Poczem musiał rok przebywać w Stanie, ażeby zostać obywatelem Stanu Pennsylvanji. Prawniczy egzamin powiatowy złożył zaraz po zostaniu obywatelem Stanu Pennsylvanji w grudniu 1904 roku. W tym samym czasie matka jego zmarła, a złożenie przysięgi oraz dopuszczenie do izby adwokackiej odłożone zostało do 5-go stycznia, 1905 roku. (Aż po pogrzebie matki). Od 5-go stycznia, 1905 roku, zajmuje się praktyką adwokacką wyłącznie i sprawami narodowymi. Należy tylko do Związku Narodowego Polskiego. Ojciec jego, Antoni Sypniewski, żyje i mieszka w La Salle, Illinois.

Działalność w Związku:

W marcu 1905 r. wstąpił do "Promienistych" Grupy 205 w Pittsburgh'u. Grupa wtenczas liczyła 83 członków i majątek wynosił \$1,200.00. Dziś grupa liczy około 900 członków a majątek z górą \$70,000.00. Pierwszy raz delegatem był na Sejmie w Milwaukee, 1909 roku. Wybrano go wice-prezesem Sejmu. Wice-prezesem był także na Sejmie w St. Louis. 1911 roku. W między czasie był na komisji konstytucyjnej, która obecną konstytucję oraz prawa i przepisy Z. N. P. (z wyjątkiem poprawek poczynionych przez Sejmy następne) ułożyła. Na sejmie w Schenectady wybrano go do komisji kontroli nad podatkiem narodowym, do której także powtórnie go wybrano w Pittsburgh'u. Na sejmie w Toledo był prezesem Komisji Regulaminu. W Philadelphii był zwykłym posłem, gdzie został wybrany Cenzorem. Powtórnie wybrano go Cenzorem w Chicago.

Kolegium Związkowe

w Cambridge Springs, Pennsylvania

WYDZIAŁY KOLEGIUM

Kolegium Związkowe obejmuje:

1. Szkołę Przygotowawczą z kursem dwuletnim. (Wydział ten będzie skasowany z początkiem roku szkolnego 1930-31).
2. Szkołę Wyższą, Akademię, z kursem czteroletnim. Kurs ten jest przygotowawczy do Kursów Kolegjalnych i Uniwersyteckich (College Preparatory Course).
3. Dwuletni kurs nauk kolegjalnych (Junior College).
4. Szkołę Rzemieślniczą z kursem rocznym lub dwuletnim.

Szkoła Wyższa odpowiada pierwszorzędnym amerykańskim "Academy High Schools", a nawet, pod względem rozległości programu, przechodzi zakres tych ostatnich. Kładzie bardzo silny nacisk na podstawy ogólnego wykształcenia studenta i w ten sposób ułatwia mu znacznie dalsze studia uniwersyteckie.

Szkoła Wyższa ma urzędową aprobatę władz szkolnych Stanu Pennsylvania, które uznały ją za szkołę pierwszorzędną, o bardzo wysokim poziomie naukowym, i za dostatecznie i bogato wyposażoną w środki naukowe. Abiturjenci Szkoły Wyższej wstępować mogą do Kolegjiów i Uniwersytetów na tych samych warunkach, na jakich wstępują absolwenci pierwszorzędnych, akredytowanych szkół amerykańskich.

Dwuletnie Junior College (Kurs Nauk Kolegjalnych) jest podzielone na szereg specjalnych wydziałów: General College, Pre-Legal, Pre-Medical, Pre-Dental.

Po ukończeniu kursu, studenci wstępują do pełnych Kolegjiów i Uniwersytetów.

Szkoła Rzemieślnicza uczy popłatnych rzemiosł, kształcąc młodzież nie tylko praktycznie, lecz także technicznie i teoretycznie. Daje techniczne wykształcenie o wysokim poziomie, przygotowując młodzież do zajęcia odpowiedzialnych miejsc w przemyśle kraju.

ŻYCZENIA
Pomyślnego Rozwoju!

ANDREW SHERRY
499 High Street

Central Falls, R. I.

Największym zmartwieniem małego chłopca jest jeżeli widzi przed sobą całą półmisek ciastek ze śmietaną, a już nie może więcej zjeść, bo już ich połknął dwa tuziny.

STANISŁAW WILK
428 High Street
Central Falls, R. I.

Jedyna Polska Korporacja
która potrafiła się utrzymać

Wyroby
Trumien

MIDDLESEC
CASKET CO., Inc.

S. A. Nowakowski
Webster, Mass.
Tel Webster 47 J.

Swój do Swego!

ANDREW KUMIEGA

47 CENTRAL STREET

Central Falls, R. I.

OGŁOSZENIE. — Poszukuję żonę, która mi uciekła i pozostawiła mnie w strasznym strapieniu. Ktoby o niej wiedział i mnie doniósł, to bym mu wszystkie zęby powybił.

Get back of
a

PETER SCHUYLER
COSTELLO BROS.
Pawt. Prov.

JÓZEF KMIEĆ
Patentowane Lekarstwa
Krajowe Zioła Lecznicze
Cygara, Napoje, Lody

ZAWSZE NA USŁUGI
POLONJI

405 High Street
Central Falls, R. I.

Commercial Products Company

GLASSWARE
and RESTAURANT EQUIPMENT
61-69 ARNOLD STREET
WOONSOCKET, R. I.

Nie przez nienawiść do obcych narodów toczą państwa wojny, lecz przez miłość do cudzych własności.

WM. R. BROWN COMPANY

BILL WOODWORK, Pres.

*Badges, Banners,
Flags*

PRINTING OF ALL KINDS

33 Eddy Street
Providence, R. I.
Tel.

Dexter 1455

Pawt. 8833

JÓZEF MOTYL

PIERWSZORZĘDNY SKLEP

*Galanterji Męskiej
i Obuwia*

VICTOR — COLUMBIA
BRUNSWICK
POLSKIE REKORDY

401 -403 High Street
Central Falls, R. I.

WALTER
LUKASZEK

410 High Street
Central Falls, R. I.

*Pomyślnego Rozwoju
Grupy 677 Z. N. P.*

MARCIN
SWARCEWICZ

*Pierwszorzędna
Reperacja
Obuwia*

396 High Street
Central Falls, R. I.

Która Gospodyni umie ugotować smaczną zupę, to z pewnością zapisze swego męża w 677-mą grupę.

*Niech Żyje
i Rozwija się
Grupa 677 Z. N. P.*

JOSEPH SHERRY

502 Mill Street
Central Falls, R. I.

BLACKSTONE
VALLEY
SAUSAGE MFG. CO.

32 Pleasant Street
Valley Falls, R. I.

*Wyborne Kielbasy
i inne Wyroby Masarskie
Krajowy Masarz*

Compliments
from
Friends

Czy Należysz do Z. N. P.
GRUPY 677

Biuro Sekretarza jest zawsze
otwarte co wieczór od 7-ej do 10-ej
w Polskim Domu, Hali Puławskiego

518 MILL ST.
CENTRAL FALLS, R. I.
Sokr. Tomasz Maziasz

PAUL ZMINKOWSKI

PIERWSZORZĘDNA
Polska Balwiernia

413 High St.
Central Falls, R. I.
Tel. Pawt. 1608-R.

SWÓJ DO SWEGO
W Związku Organizacji jest najtaniej

Dla porównania przytaczamy kilka kompani najczęściej znanych
wśród Polaków i za podstawę weźmiemy ubezpieczenie na \$1000, w
30 roku życia. Podatki roczne na \$1000 w 30 roku życia wynoszą:

	Z opłatą do końca życia	Z opłatą przy 20 lat
W Związku Nar. Polskim	\$17.16	\$25.80
Aetna Life	\$25.66	\$35.67
Baltimore Life	\$22.32	\$31.49
Boston Mutual Life	\$22.60	\$31.15
Equitable Life, N. Y.	\$24.38	\$34.76
John Hancock Mutual Life	\$22.35	\$31.37
Metropolitan Life	\$20.72	\$28.90
New York Life	\$24.38	\$34.76
Prudential	\$20.80	\$29.11
Travelers	\$22.15	\$32.41

GŁOS Z SERCA

RODAKU I RODACZKO!

Jak woda w rzece prędko płynie, tak i życie człowieka z każdym dniem
upływa i skraca się. — Życie jest tylko chwilą. — Na każdym kroku czyha na
nas ta nieubłagana Kostusia z kosą. Nie pyta ona czy to stary, czy młody,
wszystkich zabiera. — Nieraz zabiera ojca czy matkę, albo i oboje rodziców
licznej rodziny i pozostawia biedne dzieci w nędzy, sierotami bez opieki.

Czy Ty, Rodaku lub Rodaczko, kochasz swe miłe dziatki? Chcielibyście
ich pozostawić w dostatku, aby miały życie swobodne w razie Waszej śmierci?
Lecz czy pomyśleliście o tem, iż jest najdoskonalszą rzeczą należeć do ja-
kiejś Organizacji i być zabezpieczonym w razie Waszej śmierci albo i życia.

A może już jesteście asekurowani, ale gdzieś w innej, obcej instytucji.
To tak popieracie swój swojego? Tam musicie płacić więcej, gdyż setki agen-
tów się opląca. Wy na to dajecie z własnej kieszeni.

A co więcej te obce instytucje utrzymują? — Czy może dbają o Wasze
dzieci, o ich wyszkolenie? Czy może dbają o Waszych krewnych w Polsce?
Gdzież tam. One robią interes na Was i basta!

Przejrzyjcie ten Pamiętnik z uwagą. Tu macie wszystko wysświetlone, co
Związek Narodowy Polski robi. — Przejrzyjcie tę tabelę, ile więcej musicie
płacić w obcej instytucji.

Tu Związek prócz Waszej asekuracji daje Wam zapomogę w razie po-
trzeby, wspomaga tysiącami biednych; głodnych i nagich przyodziewa. Ma
swą własną wyższą szkołę, gdzie Wasze dzieci kształci, aby były dobrymi
obywatelami i Polakami. — Ma Wydział Oświaty, który Waszym dzieciom
udziela pożyczek bezprocentowych; zakłada szkółki bezpartyjne; daje ksią-
żki za darmo i t. p.

Związek ma Dom Emigracyjny, który pomaga na każdym kroku za bar-
dzo małą opłatą. — Związek pomaga nie tylko tu w Ameryce, lecz i Waszym
krewnym i znajomym w Polsce. — Związek pożyczyci Wam pieniędzy na dom,
a nawet da Wam zapomogę.

Patrzcie dobrze w tym Pamiętniku, a znajdziecie, ile to już ten Związek
zrobił dobrego. Patrzcie jak wielkie ma On już miliony dolarów. To są wła-
sne Polaków pieniądze. Każdy Związkowiec jest współnikiem do tych pienię-
dzy. — A dlaczego Wy jeszcze nie jesteście tymi współnikami? Zapytajcie
się sami własnego głosu sumienia. Czy to sumienie nie dyktuje Wam: Idźcie
i należcie tam do swoich, bo tam najtaniej i najlepiej! — Nie wiedzieliście
o tem w pierw, lecz w dniu tego Jubileuszu wbijcie sobie w głowę i na każdym
kroku i zanim spać pójdziecie, niech Wam ten wykaz tego Pamiętnika stoi
w oczach. — Dobroczyńne uczynki tego Związku i te miliony, które na Was
czekają, abyście byli do nich też współnikami.

Jeżeli chcesz być dobrym ojcem, dbać o żonę i dzieci, to pewno ten głos
Twojego sumienia powie i rozkaże ci: Idź zaraz i niechaj ten orzełek będzie
na Twojem ubraniu znamię, iż jesteś prawdziwym Polakiem i Związkow-
cem. — Będziesz miał wtenczas zaszczyt nie tylko w tem, że Twoja Rod-
zina będzie zabezpieczona w razie Twej śmierci, lecz i tam w Polsce będzie
znanem Twoje imię, bo i tam już ten sam Związek jest.

Czeka na Ciebie, tylko Cię przyjąć ta Grupa 677 w Central Falls, R. I.

J. G.

DRUKARNIA
ZWIĄZKU NARODOWEGO POLSKIEGO
1403-1408 W. DIVISION STREET
CHICAGO, ILLINOIS

*od Gr. 677-ej Związku Narodowego Polskiego
w Central Falls, R. I.*

---

*Wszystkim tym, którzy się przyczynili do wydania
niniejszego Pamiętnika przez umieszczenie swego ogłosze-
nia, oraz Tym, którzy się przyczynili dobrowolnym da-
rem, jak również wszystkim Towarzystwom i Grupom,
które brały udział w naszej uroczystości Jubileuszowej,
tym wszystkim ślemy gromkie, staropolskie **BÓG ZA-
PŁAĆ!***

*Niech żyje Związek Narodowy Polski z Cenzorem
Sypniewskim i prezesem Romaszkieviczem na czele!*

*Niech żyje Rzeczpospolita Polska i Marszałek Józef
Piłsudski!*

---

*Upraszamy Szanowną Publiczność o popieranie tych,
którzy się ogłosili w tym Pamiętniku Jubileuszowym.*

1880 - Związkowi N.P. w 50 rocznicę założenia, Cześć! - 1930

1905 - Gr.677 Z.N.P. w 25-letnim Jubileuszu, Gratulacja - 1930

od

High Street Pharmacy

63 Central Street

POLSKA APTEKA

Z POLSKIM REGISTROWANYM APTEKARZEM

Recepty od wszystkich Doktorów wypełnia się skrupulatnie
i ze znajomością rzeczy

Nieźrównane Napoje Orzeźwiający i Lody (Ice Cream)

POCZTA RZĄDOWA ST. ZJED.

Agencja Szyfart, Asekuracja od Ognia, Wysyłka Pieniędzy, Radja
NOTARJUSZ PUBLICZNY

F. ADAMSKI

Registrowany Aptekarz

Tel. Pawt. 3473

POLSKA RESTAURACJA

Jeżeli chcesz zjeść dobre jedzenie
i smacznie po staro-krajojemu
gotowane, to zajdź do
POLSKIEJ KUCHNI
a przekonasz się.

JANINA JODZIK

490 Mill Street

Central Falls, R. I.

PIERWSZEJ KLASY BAŁBIERNIA

dla niewiast i mężczyzn

A. SAVOIE

421 High Street

Central Falls, R. I.